

Brat Ivan (Ruska narodna pravljica)

V nekem carstvu je živel bogat trgovc. Po kratki bolezni je umrl ter zapustil tri sinove. Starejša dva sta hodila vsak dan na lov, streljala raznovrstno divjačino, zajce in medvede, peteline in jerebe.

Lepega dne, ko je ravno sonce zlatilo roso po cveticah, sta prosila mater, naj pusti najmlajšega brata Ivana z njima na lov. Mati dovoli, in ona ga peljeta v temno in zaraščeno hosto ter ga tam pustita. Skrivaj sta mu nenadoma izginila izpred oči, ker sta sklenila, da si razdelita očetovo imetje med seboj na dva dela, njemu pa vzameta njegov delež.

Brat Ivan je dolgo blodil in se potikal po hosti, plezal je na visoka drevesa, da bi našel izhod iz neznane goščave, plazil se je po grmovju, a nikjer ni bilo steze, ki bi ga privedla domov. Bral je in trgal jagode, kopal je sladke koreninice, da se preživi. Po dolgem iskanju in hudih težavah se mu slednjič posreči, da pride iz hoste na plano, na prelepo polje, kjer zagleda leseno hlišico. Gre v sobo, gre, gre, pa nikjer ni nikogar. Vse je prazno, samo v tretji sobi je pogrnjena miza za tri osebe, na krožnikih so trije kolači kruha, pred njimi tri kupe vina. Brat Ivan odlomi od vsakega kolača košček kruha in izpije iz vsake kupe malo vina ter se skrije za vrata. Nenadoma prileti orel, udari ob tla in hipoma se spremeni v junaka. Za njim prileti sokol, za sokolom vrabec, udarita ob tla in se spremenita v krasna junaka. Vsi sedejo za mizo in začno jesti.

»Poglej, poglej, naši kolači in vino je načeto,« reče junak, ki je bil orel.

»Res je, presneto, da je res,« odgovori tisti, ki je bil sokol.

»Gotovo je prišel nekdo k nam v goste,« pravi tisti, ki je bil vrabec.

Vstanejo junaki in začno iskati in klicati gosta.

Junak, ki je bil orel, pravi:

»Pokaži se nam! Ako si starček, boš nam rodni očka, ako si junak, nam boš rodni brat, ako si starica, nam boš rodna mati, ako si lepa deklica, boš naša rodna sestra.«

Brat Ivan stopi izza vrat, in trije junaki ga ljubeznivo sprejmejo in napravijo za svojega brata. Drugo jutro poprosi junak, ki je bil orel, brata Ivana:

»Stopi k nam v službo, ostani tukaj in čez leto dni, prav na današnji dan, se zberemo za to mizo.«

»Pa naj bo,« odgovori brat Ivan, »hočem vam služiti.«

In tisti junak, ki je bil orel, mu izroči ključe pa mu pravi:

»Kamor hočeš, smeš iti po hiši, vse smeš pogledati, samo ključa, ki visi na steni zraven vrat, ne smeš vzeti.«

Ko je bilo to dogovorjeno, se spremene čvrsti junaki v ptice, v orla, sokola in vrabca, in odlete.

Nekega dne pa je bilo bratu Ivanu dolgčas. Kaj mislite, zmiraj je bil sam in je moral kuhati in je moral jesti sam. To niso mačje solze! Torej brat Ivan gre tisti dan po dvorišču pa zagleda vrata, zaklenjena z močno ključavnico. Pa si izmisli, da mora pogledati, kaj je tam notri. Gre po ključe, ki jih je imel do vseh sob, do kašče in hleva, pa niti eden ni bil pravi. Steče v sobo, sname s stene tisti ključ, ki mu je bil prepovedan, pa odklene ključavnico in odpre vrata.

Glej čudo neznano! V kleti stoji viteški konj! Ves je opremljen z zlatimi uzdami, s srebrnimi stremeni. Na vsaki strani sedla ima torbo, v prvi je zlato, v drugi je drago kamenje.

Začne brat Ivan božati konja, ali hipoma se vzpne viteški konj in ga udari s kopitom v prsa in vrže iz kleti sežen daleč. Pade brat Ivan na trdo zemljico in se onesvesti in zaspí in je spal močno in trdno prav do tistega dne, ko so se imeli vrniti njegovi bratje junaki.

Skoči kvišku brat Ivan, pomane si oči in se prestraši.

»Joj, joj, zdaj-zdaj bodo bratje tukaj!«

Hitro, neutegoma plane in zaklene vrata, obesi ključ na staro mesto in pogrne mizo za tri osebe.

Evo jih, že lete, prihajajo, sedajo orel, sokol in vrabec. Udarijo ob zemljo in se spremene v krasne ju-

In se prikaže na blestečem oknu lepa deklica, solze ji teko po žarečih licih, glas ji trepeče v joku:

»O, lepi junak, ali ne veš, da moraš premagati zmaja Gorjanca, ki me ima v oblasti?«

nake. Pozdravijo brata Ivana in začno obedovati. Ko je bila pojedina v kraju, reče najstarejši brat:

»Dobro si nam služil, hvala ti, tu imaš viteškega konja, tvoj je z vso opremo in zlatom in dragim kamenjem.«

Srednji brat, tisti, ki je bil sokol, mu daruje drugega viteškega konja, a najmlajši brat, ki je bil vrabec, mu da belo, lepo srajčko.

»Vzemi« pravi, »te srajčke ne prebije nobena krogla, ako jo oblečeš, te nihče ne more premagati.«

In nato, predragi moji, skoči radosten brat Ivan na noge pa si obleče srajco in zajezdi viteškega konja.

Jaha daleč za deveto goro in deseto jezero. Tam stoji grad na širokem polju, v senčni dobravi in brat Ivan zagromi na vrata, hrastova in z železom okovana:

»Ej, Jelena prekrasna, ki stanuješ v tem gradu, ali hočeš biti moja žena?«

Nemudoma pokliče brat Ivan hudega zmaja na junaško bojišče. Silen je zmaj in grozen, ima tri glave in strašne kremplje, ali ne more do živoga bratu Ivanu, ker nosi na sebi čudovito srajco. Spoprimega se, na svojem vrlem konju se zaleti Ivan v zmaja, podere ga na črno zemljo in zgrabi za tilnik. Že mu je hotel zmečkati glavo, ali zmaj Gorjanec ga milo poprosi:

»Ne ubij me, junaški sin, zvesto Ti bom služil.«

In brat Ivan se ga usmili in odvede s seboj k Jeleni prekrasni. Reši jo in se z njo oženi, ter je bilo veliko veselje po vsem carstvu.

Za to pa sta zvedela njegova brata, kakšna velika sreča je doletela brata Ivana. Šla sta k njemu in se mu do tal poklonila ter prosila odpuščanja. Vse jima je odpustil in jima pripravil imenitno gostijo, pri kateri je bil za služabnika zmaj Gorjanec. Verno je služil in je storil vse, kar sta zahtevala brat Ivan in Jelena prekrasna.